



Кредит-Рейтинг

a/c 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

**Рейтинговий звіт KHTZ 001 - 011
про оновлення кредитного рейтингу**

Об'єкт рейтингування:	ВАТ «Харцизький трубний завод»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	20.09.2005 р.
Дата оновлення:	08.04.2008 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	негативний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Вихідна інформація

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність ВАТ «Харцизький трубний завод» за 2007 рік, а також внутрішню інформацію, надану компанією у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим підприємством, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	20.09.2005	15.12.2006	20.09.2007	14.12.2007	08.04.2008
Рівень кредитного рейтингу	uaA+	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	позитивний	стабільний	стабільний	стабільний	негативний
Рейтингова дія	визначення	підвищення	підтвердження	підтвердження	підтвердження зі зміною прогнозу

Визначення поточного кредитного рейтингу

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується ДУЖЕ ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Позначка «-» означає проміжну щодо основних категорію.

«Негативний» прогноз указує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації поточних ризиків.

Основні показники

Основні балансові показники, тис. грн.

Показники	01.01.2006	01.01.2007	01.04.2007	01.07.2007	01.10.2007	01.01.2008
Активи	1 239 005,2	1 428 454,4	1 659 402,0	1 847 604,2	1 609 046,3	1 584 163,4
Основні фонди	702 085,8	529 755,7	509 590,0	603 348,2	624 450,8	651 512,3
Запаси	213 955,2	249 924,8	246 359,4	225 956,1	219 931,5	316 998,8
Дебіторська заборгованість	174 079,9	414 094,9	705 601,5	848 304,3	652 967,8	562 732,6
Власний капітал	971 574,6	1 078 696,7	1 248 420,3	1 010 906,3	1 103 035,6	1 071 980,4
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7 224,3	141 636,8	245 309,5	572 810,4	325 151,6	371 252,5

Основні показники операційної діяльності, тис. грн.

Показники	2005	IV кв. 2006	2006	IV кв. 2007	2007
Чистий дохід від реалізації	1 526 590,50	1 087 556	3 152 869,2	336 703	3 095 363,3
Собівартість	1 161 728,50	894 229	2 466 300,7	336 212	2 511 059,6
Операційний прибуток/збиток	229 862,5	145 004	575 106,9	-42 455	447 015,7
ЕВІТДА	242 955,0	228 901	683 630,2	5 299	529 614,9
Чистий прибуток/збиток	136 292,30	102 026	393 198,9	-40 637	323 210,0

Зміст

РЕЗЮМЕ	5
1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВАТ «ХАРЦИЗЬКИЙ ТРУБНИЙ ЗАВОД»	7
2. АНАЛІЗ ЗМІН ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У 2007 РОЦІ	9
3. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВАТ «ХАРЦИЗЬКИЙ ТРУБНИЙ ЗАВОД» ЗА 2007 РІК	18
4. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ	22
4.1. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ	24
5. АНАЛІЗ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	27
ВИСНОВОК	28
ДОДАТКИ	29
Додаток до РЕЙТИНГОВОГО ЗВІТУ №1	30
Додаток до РЕЙТИНГОВОГО ЗВІТУ №2	32

Резюме

ВАТ «Харцизький трубний завод» є одним з найбільших в СНД виробників прямошовних електрозварних труб великого діаметру. Більшу частину власної продукції завод експортує, основний ринок збуту знаходиться в Російській Федерації. Компанія використовує інтегровану систему управління якістю, яка відповідає вимогам стандартів: ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, API Spec Q1, ДСТУ ISO 9001. У 2007 року було сертифіковано систему менеджменту якості ВАТ «ХТЗ» на відповідність вимогам ГОСТ Р ISO 9001-2000, у 2008 році процес виробництва труб був сертифікований відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 3834.

Протягом 2005-2006 рр. трубна галузь України демонструвала стабільний приріст на рівні 13-15% у зв'язку з розгортанням нових проектів у нафто- та газотранспортній галузі. Проте, у 2007 році обсяги виробництва становили 2,79 млн. т, проти 2,76 млн. т у 2006 році. Слабке зростання зумовлене суттєвим скороченням обсягів виготовлення трубної продукції у IV кварталі 2007 року внаслідок обмеження експорту труб великого діаметру в Росію (здебільшого, вплинуло на ВАТ «Харцизький трубний завод»). Найбільшими підприємствами за обсягами виробництва труб є ВАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» та ВАТ «Харцизький трубний завод». Станом на кінець 2007 року були встановлені та діяли обмежувальні заходи щодо експорту в ЄС та Росію. За 2007 рік питома вага експорту становила 72% вироблених в Україні труб, тобто 2,0 млн. т, що на 1% нижче показника 2006 року (2,02 млн. т). У грошовому вимірі обсяг експорту збільшився на 19% – до 2 245,0 млн. дол. США за 2007 рік. З них 44% припадало на Росію – 0,9 млн. т, зокрема 0,15 млн. т було експортовано в IV кварталі 2007 року. Питома вага імпорту (Росія, Італія) у структурі українського трубного ринку за підсумками 2007 року залишилась незначною (8%). Найпривабливішим ринком збуту українських виробників сталевих труб у 2007 році залишатиметься Росія із зростаючою конкуренцією, а також Близький Схід й Середня Азія, на які припадатиме близько 70% світового споживання.

Російські виробники: ВАТ «Виксунський металургійний завод» (група «ОМК»), Іжорський трубний завод (група «Северсталь»), Волзький трубний завод (входить до групи «ТМК»), Челябінський трубний завод (група «ЧТПЗ»), – є основними конкурентами ВАТ «Харцизький трубний завод». Конкуренти постійно розширюють виробництво, чому сприяє протекціоністська політика Росії стосовно імпортних труб. Така політика призвела до встановлення спеціального захисного мита на продукцію ВАТ «ХТЗ» у розмірі 8% та антидемпінгового – 8,9% (для труб 820 мм).

Внаслідок протекціоністської політики Росії й завершення великих проектів в Росії та інших країнах СНД, тоді як нові проекти ще не розпочалися, у 2007 році загальний обсяг виробництва ВАТ «ХТЗ» скоротився на 15%, становивши 509,0 тис. т, порівняно з 2006 роком. Зокрема, відбулося скорочення поставок до Росії через перенесення термінів реалізації другої черги проекту «Східний Сибір-Тихий океан», куди було спрямовано близько половини поставок заводу. У

IV кварталі 2007 року на внутрішній ринок було реалізовано 71% загальних поставок. Працюючи, здебільшого, на спотовому ринку, ВАТ «ХТЗ» покращив динаміку виробництва у лютому 2008 року. Так, продажі зросли у 3 рази (до 20,4 тис. т), порівняно з попереднім місяцем, однак були на 68% нижче аналогічного показника 2007 року (63,1 тис. т). ВАТ «ХТЗ» планує збільшення продажів у другій половині 2008 року, коли відбудеться запуск проекту «Середня Азія-Китай». Плануються поставки загальним обсягом 200 тис. т продукції.

На підприємстві проводиться комплексна програма модернізації виробничих потужностей: у 2007 році було введено в експлуатацію в нову лінію з виробництва одношовних газонафтопроводних труб. Сумарна потужність у 2008 році збільшилася на 16% і становить 942 тис. т.

На кінець 2007 року активи ВАТ «ХТЗ» скоротилися на 2%, що було викликане скороченням продажів у IV кварталі 2007 року. Однак у порівнянні з початком року вони збільшилися на 11% – до 1 584,2 млн. грн. завдяки зростанню торгової дебіторської заборгованості (становить 25% загальних активів, здебільшого, від ТОВ «Метінвест Холдинг», яке забезпечує поставками сировини та продаж виробленої продукції). У структурі пасивів станом на кінець IV кварталу 2007 року, як і раніше, переважає власний капітал і підприємство залишається фінансово стабільним, хоча внаслідок значних виплат дивідендів, коефіцієнт фінансової незалежності заводу знизився до 0,68 (0,76 у 2006 році). Протягом 2007 року показники ліквідності зменшилися, хоча їх значення перебували на достатньому рівні.

За IV квартал 2007 року чистий дохід від реалізації ВАТ «ХТЗ» впав на 69%, проти показника аналогічного періоду 2006 року (до 336,7 млн. грн.) через втрату російського ринку збуту, і підприємству довелося реалізувати продукцію майже за собівартістю. Це спричинило збитки за результатами IV кварталу 2007 року у розмірі (-)40,6 млн. грн. Тим часом, за підсумками 2007 року чистий дохід скоротився на 2% (до 3 095,4 млн. грн.), а прибуток на 18% (до 323,2 млн. грн.), внаслідок подорожчання сировинної бази для виробництва труб. Річний показник EBITDA на 23% був нижчий за відповідний показник минулого року і дорівнював 529,6 млн. грн. Тому рентабельність продукції скоротилась з 28% у 2006 році до 23% у звітному році.

У 2007 році грошові потоки від операційної діяльності ВАТ «ХТЗ» дещо скоротилися і склали 382,3 млн. грн. Показник вільних грошових потоків ((-)38,5 млн. грн.) свідчить про суттєве боргове навантаження з виплати дивідендів у 2007 році.

Станом на 01.01.2008 р. загальний борг за кредитними зобов'язаннями ВАТ «ХТЗ» становив 7,9 млн. грн. у формі страхових внесків до АТЗТ «УАСК АСКА». Завод мав можливість використовувати банківські позики з лімітом у 111,0 млн. грн. ВАТ «ХТЗ» не виступає поручителем за зобов'язаннями інших осіб.

1. Загальна інформація про ВАТ «Харцизький трубний завод»

ВАТ «Харцизький трубний завод» (надалі – ВАТ «ХТЗ») є одним з найбільших у СНД виробників прямошовних електрозварних труб великого діаметру (від 478 мм до 1 422 мм) для магістральних газо- та нафтопроводів, класичною спеціалізацією підприємства є труби діаметром 1 220-1 422 мм. Потужності заводу дозволяють виробляти 1,6 млн. т труб на рік. Більшу частину власної продукції завод експортує, основним ринком збуту є Росія.

Компанія використовує інтегровану систему управління якістю, яка відповідає вимогам стандартів: ISO 9001:2000, ISO 14001:2004, OHSAS 18001:1999, API Spec Q1, ДСТУ ISO 9001.

Після проведення комплексного аудиту групою аудиторів АНО «НІСЕСТ» (Росія) у 2007 році було отримано високу оцінку системи менеджменту якості ВАТ «ХТЗ» на відповідність вимогам ГОСТ Р ISO 9001-2000 у системі добровільної сертифікації «Транссерт». У 2008 році процес виробництва труб був сертифікований відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 3834 центром сертифікації «Патонсерт».

У 2007 році компанія подала заяву на сертифікацію системи менеджменту якості згідно з вимогами СТО ВАТ «Газпром» серії 9000, що надасть можливість брати участь в тендерах ВАТ «Газпром». Раніше завод здійснював постачання на підставі попередніх стандартів ВАТ «Газпром», які були змінені минулого року.

Станом на 01.01.2008 р. структура акціонерів підприємства не змінилася: «MetalUkr Holding Limited» (Кіпр) – 26,71% й «Metinvest B.V.» (Нідерланди) – 60,97% акцій.

Зазначену структуру акціонерного капіталу було сформовано у IV кварталі 2007 року з метою підвищення прозорості бізнесу, його зрозумілості для інвесторів, партнерів тощо. На початку жовтня 2007 року в межах корпорації «СКМ» було передано 60,97% акцій ВАТ «ХТЗ» компанії «USH Ukrainian Steel Holdings Ltd» (Кіпр), яка на 100% належить «СКМ». Пізніше «USH Ukrainian Steel Holdings Ltd» передала зазначений пакет акцій компанії «Metinvest B.V.» (Нідерланди), яка належить компанії «SCM (Cyprus)». В результаті буде створено сучасну вертикально інтегровану структуру, в яку входитимуть управляюча компанія «Метінвест Холдинг», гірничорудний дивізіон та дивізіони вугілля й коксу, сталі й прокату, а також більше ніж 20 підприємств, що працюють у гірничо-металургійному комплексі.

Протягом IV кварталу 2007 року в організаційній структурі відбувалися зміни: з 12.12.2007 р. Боровіков О. В. був призначений виконуючим обов'язки генерального директора; з 01.10.2007 р. з-під Управління технічного контролю було виведено ділянку УТК трубоелектрозварного цеху №1 у зв'язку з припиненням нею виробництва труб; з 17.12.2007 р. з-під підпорядкування Генеральному директору ВАТ «ХТЗ» було виведено відділення з охорони адміністративного корпусу й

підпорядковане директору з безпеки. У жовтні-грудні 2007 року позови та претензії не пред'являлись до ВАТ «ХТЗ».

ВАТ «Харцизький трубний завод» є одним з найбільших в СНД виробників прямошовних електрозварних труб великого діаметру. Більшу частину власної продукції завод експортує, основний ринок збуту знаходиться в Російській Федерації. Компанія використовує інтегровану систему управління якістю, яка відповідає вимогам стандартів: ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, API Spec Q1, ДСТУ ISO 9001. У 2007 року було сертифіковано систему менеджменту якості ВАТ «ХТЗ» на відповідність вимогам ГОСТ Р ISO 9001-2000, у 2008 році процес виробництва труб був сертифікований відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 3834.

2. Аналіз змін зовнішнього середовища у 2007 році

Огляд галузі

Згідно з даними Міністерства статистики України протягом 2005-2006 рр. трубна галузь України демонструвала стабільний приріст на рівні 13-15% у зв'язку з розгортанням нових проектів у нафто- та газотранспортній галузі. Проте, у 2007 році обсяги виробництва становили 2,79 млн. т, проти 2,76 млн. т у 2006 році (труби великого і малого діаметрів, профілі пустотілі з чорних металів). Спад темпів приросту зумовлений значним скороченням обсягів виготовлення трубної продукції в останньому кварталі звітного року (Рисунок 2.2).

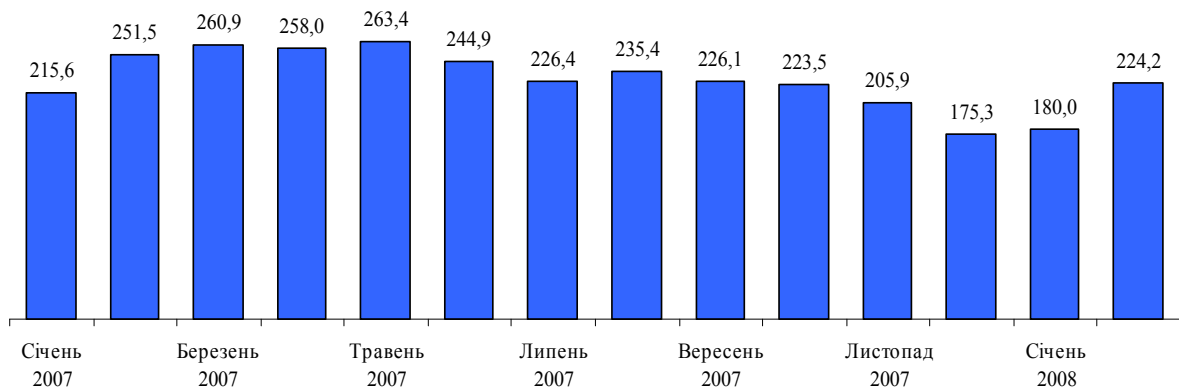


Рисунок 2.1. Обсяги виробництва труб в Україні у 2007-лютому 2008 рр.

Джерело: Державний комітет статистики України <http://ukrstat.gov.ua>

Зазначене зниження виробництва відбулось у зв'язку зі скороченням експорту, переважно, за рахунок поставок труб великого діаметру в Росію Харцизьким трубним заводом при збереженні попиту на продукцію середніх і малих розмірів. Українські трубні підприємства у січні 2008 року скоротили виробництво продукції з чорних металів на 17% порівняно з аналогічним періодом 2007 року – до 180,0 тис. т, тоді як у грудні було вироблено 215,6 тис. т трубної продукції. Здебільшого зміни відбулися за рахунок зменшення виробництва труб великого діаметру.

Трубний ринок, незважаючи на зростання цін на металопродукт, протягом 2007 року залишався відносно стабільним. Активізація споживацької активності почалася у лютому і, вслід за цим, з березня ціни стали суттєво зростати. За рік ціновий індекс зріс у Києві, Дніпропетровську й Харкові на 8,2%, 8,3% й 3,2% відповідно (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1. Зміна цін на трубну продукцію за період 01.01.2007-31.12.2007 рр.

Вид труб	Київ			Дніпропетровськ			Харків		
	01.01.2007, грн./т	31.12.2007, грн./т	Приріст, %	01.01.2007, грн./т	31.12.2007, грн./т	Приріст, %	01.01.2007, грн./т	31.12.2007, грн./т	Приріст, %
ВГП	3 925,7	4 249,6	108,3	3 750,9	3 870,6	103,2	4 021,7	4 167,7	103,6
Електрозварні	4 197,6	4 591,8	109,4	3 913,2	4 259,4	108,8	4 397,1	4 648,8	105,7
Безшовні	5 149,1	5 561,3	108,0	4 725,3	5 153,1	109,1	5 324,8	5 442,3	102,2
Профільні	4 153,0	4 459,0	107,4	3 840,0	4 286,5	111,6	4 331,4	4 387,1	101,3
Загальний індекс	4 356,3	4 715,4	108,2	4 057,4	4 392,4	108,3	4 518,7	4 661,5	103,2

Джерело: <http://ugmk.info>

У січні-лютому 2008 року подорожчання гарячекатаного рулону й трубної заготовки спровокувало ріст цін на сталеві труби: безшовні труби – на 9-11%, зварні та профільні – на 22-27%, оцинковані – на 9%. Збільшення світового попиту на металопродукцію, подорожчання залізної руди, коксу і транспортування у 2007 році викликало зростання цін на довгомірний та плоский прокат (Таблиця 2.2). Основним регіоном призначення експортних поставок металу не тільки українського, а й російського, китайського і турецького став Близький Схід. Хоча активізація споживання спостерігається у всьому світі, все ж Саудівська Аравія, Йорданія, Іран, Сирія та Пакистан відіграли значну роль у ціноутворенні.

Таблиця 2.2. Зміна цін на плоский металопрокат за період 01.01.2007-31.12.2007 рр.

Вид листового прокату	Київ			Дніпропетровськ			Харків		
	01.01.2007, грн./т	31.12.2007, грн./т	Приріст, %	01.01.2007, грн./т	31.12.2007, грн./т	Приріст, %	01.01.2007, грн./т	31.12.2007, грн./т	Приріст, %
Холоднокатаний	3 939,6	4 326,8	109,8	3 594,3	3 854,7	107,2	4 044,1	4 114,9	101,7
Гарячекатаний	3 792,7	4 269,1	112,6	3 649,9	4 039,0	110,7	3 759,0	4 036,6	107,4
Оцинкований	5 888,3	5 698,9	96,8	5 591,6	5 390,4	96,4	6 214,4	5 671,7	91,3
Рифлений	3 958,4	4 323,5	109,2	3 686,0	3 996,2	108,4	4 029,6	4 249,6	105,5
ПВЛ	3 383,7	3 714,4	109,8	3 075,0	3 500,0	113,8	3 793,7	3 475,0	91,6
Загальний індекс	4 192,5	4 466,5	106,5	3 919,4	4 156,1	106,0	4 150,2	4 378,3	105,5

Джерело: <http://ugmk.info>

Більша частина трубної продукції реалізується в Україні через металотрейдерські компанії – їх питома вага в загальних обсягах реалізації труб на внутрішньому ринку досягає 80%. У галузевій структурі кінцевого внутрішнього споживання переважають машинобудування, металообробка, будівництво, чорна металургія, розвиток яких сприяв зростанню попиту на продукцію трубної промисловості.

Обсяги виробництва товарної продукції українськими трубними підприємствами наведено в таблиці (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3. Обсяги виробництва товарної продукції з чорних металів трубними підприємствами України, тис. т

Підприємство	2006	2007	Приріст, %	Питома вага, %	грудень 2007	січень 2007	січень 2008	Приріст, %
ВАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод»	586,6	596,4	101,7	22,9	47,2	52,7	49,9	94,7
ВАТ «Харцизький трубний завод»	580,8	485,5	83,6	18,6	17,0	51,7	4,5	8,7
ВАТ «Інтерпайп Новомосковський ТЗ»	241,2	277,2	114,9	10,6	19,1	15,2	24,2	159,2
ЗАТ «Інтерпайп Нікопольський завод безшовних труб «Ніко Т'юб»	235,6	228,7	97,1	8,8	15,4	29,3	27,0	92,2
ЗАТ «Луганський ТЗ»	207,8	223,4	107,5	8,6	14,1	14,4	17,3	120,1
ВАТ «Дніпропетровський ТЗ»	241,6	196,8	81,5	7,6	14,0	14,2	14,2	100,0
ВАТ «Комінмет»	161,1	181,4	112,6	7,0	18,3	12,6	18,4	146,0
ВАТ «ММК ім. Ілліча»	111,1	127,2	114,5	4,9	5,7	6,3	4,7	74,6
ЗАТ «Нікопольський завод сталевих труб «ЮТІСТ»	98,4	79,4	80,7	3,0	4,3	4,4	3,3	75,0
ЗАТ «Сентравіс Продакшн Юкрейн»	16,2	16,4	101,2	0,6	1,4	1,4	1,4	100,0
ЗАТ «Науково-виробниче об'єднання «Труболіт»	7,4	7,9	106,8	0,3	0,6	0,4	0,2	50,0
ВАТ «Донецький МЗ»	1,2	1,6	133,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Інші	133,1	182,5	137,1	7,0	12,6	0,0	0,0	0,0
Всього	2 622,1	2 604,4	99,3	100,0	169,7	202,6	165,1	81,5

Джерело: Міністерство промислової політики

Найбільшими підприємствами за обсягами виробництва труб є ВАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» та ВАТ «Харцизький трубний завод». Лідерами за темпами приросту виробництва за 2007 рік порівняно з 2006 роком визначено ВАТ «Донецький МЗ» (прокат, сталеві прямошовні труби), ВАТ «Інтерпайп Новомосковський ТЗ» (прямошовні зварні труби), ВАТ «ММК ім. Ілліча» (гарячекатані безшовні, обсадні під контактне зварювання, сталеві гарячекатані для втулок грязьових насосів труби), ВАТ «Комінмет» (труби електрозваренні). Проте, в цілому виробництво труб з чорних металів скоротилося на 1% за 2007 рік. За результатами січня 2008 року спостерігається суттєвий спад обсягів виробництва – на 18% через втрату ринку збуту ВАТ «Харцизький трубний завод». Це пов'язано з підвищенням конкуренції та, зокрема, з перенесенням термінів реалізації другої черги проекту «Східний Сибір-Тихий океан» (замовник ВАТ «Транснафта»), на який припадала більша частина поставок ВАТ «Харцизький трубний завод», що спричинило скорочення продажів заводу на 91% порівняно з січнем 2007 року.

Зовнішньоекономічна діяльність

За результатами проведених антидемпінгових розслідувань на труби українського походження, станом на 01.01.2008 р., було встановлено та діяли такі обмежувальні заходи:

- Росія: 01.02.2006 р. строком на 5 років встановлено мита на труби малого та середнього діаметру: обсадні труби (11,4% митної вартості), підшипникові труби (55,3%), насосно-компресорні труби (18,1%), котельні труби (11,3%). Крім того, на нафтогазопровідні та гарячодетформовані труби загального призначення діаметром до 820 мм встановлено мито у розмірі 8,9% митної вартості (виключення для ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» – 0%);
- Росія: 15.12.2006 р. введено спеціальне трирічне мито на ТВД (508 мм – 1 420 мм) у розмірі 8% митної вартості;
- Росія: встановлено квоту (самообмеження) поставки на російський ринок у розмірі 715 тис. т труб з чорних металів;
- ЄС: з 27.06.2006 р. діють ввізні мита на безшовні труби українського походження: на продукцію ВАТ «Дніпропетровський трубний завод» – 12,3%, ЗАТ «Інтерпайп Нікопольський завод безшовних труб «Ніко Т'юб» та ВАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» – 25,1%, ЗАТ «Нікопольський завод сталевих труб «ЮТіСТ» та усі інші компанії – 25,7%. Строк дії санкцій – 5 років.

Крім цього, з січня по вересень 2008 року триває перегляд антидемпінгового розслідування ЄС, спрямованого на визначення доцільності продовжувати дію обмеження на ввезення зварних труб (до кінця 2007 року діяла митна ставка у розмірі 44,1%, а для ВАТ «Інтерпайп Новомосковський ТЗ» – 30,9%).

Також, Мексика проводить антидемпінгове розслідування щодо труб українського походження, а Росія здійснює спеціальне розслідування щодо нержавіючих труб (орієнтована дата завершення – грудень 2008 року).

За 2007 рік питома вага експорту становила 72% вироблених в Україні труб, тобто 2,0 млн. т, що на 1% нижче показника 2006 року (2,02 млн. т). У грошовому вимірі обсяг експорту збільшився на 19% – до 2 245,0 млн. дол. США за 2007 рік. З них 44% припадало на Росію – 0,9 млн. т, зокрема 0,15 млн. т було експортовано в ІV кварталі 2007 року. Всупереч обмеженням імпортованої Росією трубної продукції українських виробників, цей показник збільшився на 7% порівняно з 2006 роком. У структурі експорту до Росії переважають безшовні труби, обсяг продажів яких збільшився в 2 рази – до 0,4 млн. т у 2007 році. Незважаючи на скорочення експорту труб великого діаметру на 40% (0,3 млн. т), на них припадає 35% експорту в Росію. Решта продукції – це зварні й профільні труби малого та середнього діаметру. При цьому питома вага українських труб на російському ринку досягла 55% російського імпорту у 2007 році.

У ІV кварталі 2007 року обсяги експорту до Росії в загальній структурі поставок суттєво зменшилися, внаслідок перенесення термінів реалізації проектів (вплинуло на продажі ТВД). Також значно скоротилися поставки безшовних труб до Туркменістану. Натомість, друге місце серед країн-імпортерів продукції української трубної промисловості посів Казахстан, поставки до якого досягли

рівня 8% за підсумками 2007 року. Зростанню експорту сприяли продажі ТВД. Динаміку продажів змальовано на рисунку (Рисунок 2.2).

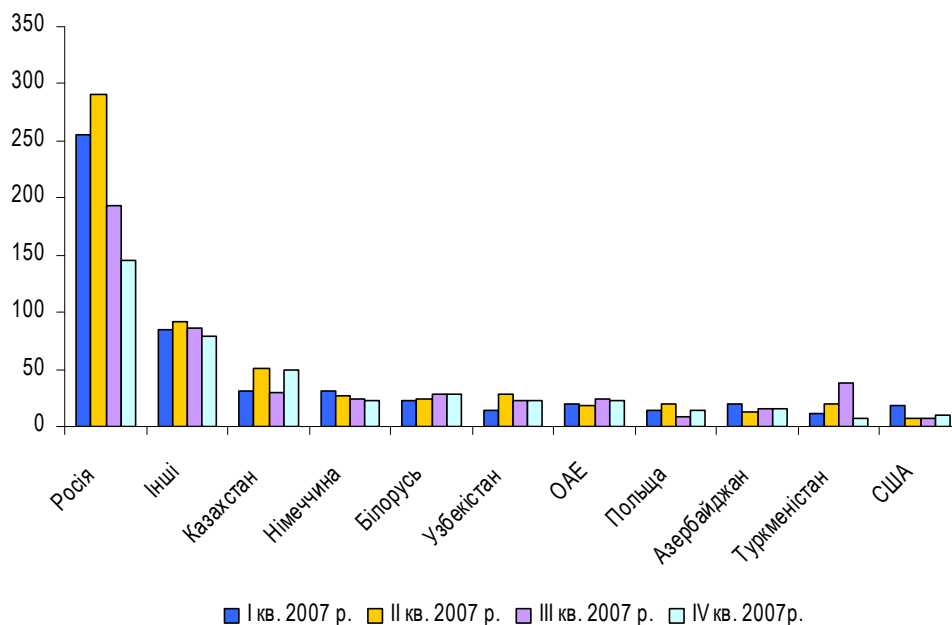


Рисунок 2.2. Географічна динаміка українського експорту трубної продукції в 2007 році, тис. т

Джерело: «МеталТиждень», <http://site.securities.com/>

Загалом, безшовні труби залишаються найбільшим компонентом у структурі експорту, на них стабільно протягом 2006-2007 рр. припадає 50% сумарних поставок трубної продукції. За результатами 2007 року на ТВД припадає 27% внаслідок скорочення експорту на 14%. Тоді як обсяги труб та пустотілих профілів зросли на 16%, проти 2006 року, сягнувши 23% в експортній структурі поставок.

Як і раніше, домінував ВАТ «Харцизький трубний завод» (група «Метінвест»), котрий здійснив 32% загальних поставок, тоді як ВАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» (група «Інтерпайп») – 21%, ВАТ «Інтерпайп Новомосковський ТЗ» (група «Інтерпайп») – 12% і ЗАТ «Інтерпайп Нікопольський завод безшовних труб «Ніко Т'юб» (група «Інтерпайп») експортував 10% за 2007 рік.

Питома вага імпорту у структурі українського трубного ринку за підсумками 2007 року залишилась незначною – на рівні 8%. Найбільшими імпортерами сталевих труб в Україну є Росія (близько 50%) та Італія.

Російський трубний ринок

Темпи зростання російського трубного виробництва знизилися у 2007 році до 11%, проти 18% у 2006 році. Приріст споживання ТВД у 2007 році склав близько 30%, зокрема, 70% припадало на ТВД 1 220-1 420 мм. Проте вже у 2008-2009 рр. питома вага цих труб зменшиться до 50% і тільки у 2010-2012 рр. має можливість збільшитися у разі початку реалізації проектів «Східний Сибір-Тихий океан 2», «Штокман» і «Ямал». Ринок ТВД прямо залежить від реалізації проектів газонафтопроводів.

Загальний спад виробництва ТВД в Росії у 2008 році передбачається на рівні 34% (до 1,67 млн. т) внаслідок зміни здачі низки великих трубопровідних проектів («Східний Сибір-Тихий океан», підводна частина «Nord Stream», інші магістральні проекти). Це пов'язано з очікуваним надлишком виробничих потужностей ТВД за рахунок інтенсивної інвестиційної політики з впровадження виробництва ТВД найбільшими заводами Росії (групи «ТМК», «ОМК» та «Северсталь»), також зростаючого китайського імпорту. Передбачається, що сумарна потужність російських трубних підприємств з виробництва ТВД зросте з 1,05 млн. т одношовних труб у 2007 році до 2,97 млн. т у 2010 році. До 2007 року найбільшим постачальником ВАТ «Газпром» був ВАТ «Харцизький трубний завод». Тому найближчим часом передбачається збільшення конкуренції на ринку.

Проте можливості російських трубних заводів забезпечувати зростаючий попит на ТВД обмежуються дефіцитом листового прокату (штрипсу) високої якості з визначеними характеристиками (товщина стінки, діаметр труби, стійкість тощо). Для одношовної труби з високою товщиною стінки штрипс з необхідними характеристиками для проекту «Східний Сибір-Тихий океан» виробляє лише російський завод «Северсталь» (Іжорський трубний завод; стан-5000) та українські «Азовсталь» (стан-3600) й ММК ім. Ілліча (стан-3000). Для потреб певних проектів («Nord Stream», Штокманівське и Ковиктінське родовища, «Східний Сибір-Тихий океан», «Балтійська трубопровідна система-2», «Бованенкове-Ухта» тощо) підходять ТВД великим діаметром, виробництво яких можливе при наявності комплексу стан-5000. На сьогодні серед країн СНД ним володіє тільки російський завод «Северсталь», а також є можливість виробництва у Кореї, Німеччині, Японії. Внаслідок цього, низка російських трубних компаній планують побудувати нові стани для виробництва високоякісного прокату. Так, у 2007 році розпочато будівництво на Віксунському металургійному заводі, що забезпечить збільшення обсягів виробництва високоякісних ТВД у 2010 році. Однією з важливих характеристик є також категорія стійкості труб – труби високої категорії стійкості Х70 та Х80 виробляються тільки заводами «Северсталь» та «Азовсталь» серед країн СНД.

Прогноз розвитку ринку труб

У світі намітилися стійкі тенденції, які визначають стратегічний вектор розвитку трубної індустрії: заміна безшовних труб зварними та зростаючий попит саме на вироби з мінімальною подальшою обробкою. Особливе місце на ринку труб посідає

наукоємка продукція – прецизійні труби (безшовні і зварні), які виготовляються з якісної сталі, кольорових металів та прецизійних сплавів на їх основі. Тому їх виробниками виступають тільки розвинуті країни, такі як США, Японія, Німеччина, Великобританія, Швеція, Фінляндія, Франція, Італія, Росія, Україна.

Вступ до СОТ перед Україною ставить задачу привести нормативну документацію у відповідність з вимогами європейських і міжнародних стандартів. Результати аналізу іноземних та міжнародних стандартів на труби (ISO, EN, DIN, ASTM, API та інші) показали, що значна частина вимог цих стандартів (до 70-80%) відповідає українським, однак перехід на їх виконання потребує освоєння технології виробництва уніфікованих марок сталі, розширення сортаменту, покращення рівня контролю й обробки продукції. До того ж з кожним роком підвищуються міжнародні вимоги до чистоти сталі (вмісту неметалевих включень, що з'являються в процесі розливу). Найближчим часом у багатьох країнах може бути ухвалений новий стандарт Американського нафтового інституту (API), згідно з яким сталь для виробництва безшовних труб має вироблятися конверторним або електросталеливарним способом.

Позитивний ефект від членства у СОТ безперечно відобразиться в експортоорієнтованих секторах, зокрема в горно-металургійному комплексі й хімії. На підставі лібералізації торгівлі між членами організації промисловістю очікується відміна квот на поставки українського прокату в країни ЄС, спрощення торгівлі трубною продукцією з ЄС. Також виникає можливість конструктивного вирішення питань щодо обмежень торгівлі трубами з Росією.

Світове виробництво сталевих труб при середньорічному 3% зростанні, до 2010 року може перевищити обсяг 103 млн. т за даними Global Industry Analysts, Inc. Зокрема, Міжнародне енергетичне агентство прогнозує збільшення споживання нафти й газу у 2008 році, що потребуватиме будівництва нових трубопроводів. За інформацією найбільшого у світі виробника труб Tenaris, загальний світовий попит на ТВД найближчим часом зросте з 55,0 млрд. дол. США до 98,0 млрд. дол. США у рік. Найперспективнішими ринками збуту залишаться Росія, Близький Схід й Середня Азія – саме на них припадатиме близько 70% світового споживання. Більше того, у країнах Близького Сходу та Середній Азії немає власних виробників.

Завдяки галопуючим темпам виробництва металопродукції, Китай продовжує експансію на світові ринки, здебільшого, шляхом демпінгових заходів.

Найпривабливішим ринком збуту українських виробників сталевих труб у 2008 році залишатиметься Росія (нафтопровід «Східний Сибір-Тихий океан», розробка Штокманівського родовища тощо). Проте зростаючий попит на трубну продукцію російський уряд планує задовольняти завдяки збільшенню власного виробництва, задля чого деякі російські заводи впровадили виготовлення ТВД у 2007 році. Тому для реалізації продукції у Росію українським підприємствам доведеться об'єднуватися з російськими. Пік споживання ТВД російськими газовиками, за оцінками ВАТ «Газпром», варто чекати у 2010-2011 рр., коли почнеться реалізація нових газотранспортних проектів.

Світові ціни на металопрокат зростатимуть у 2008 році на 3-18% за даними MEPS. В Україні до кінця 2008 року планується збільшення вартості металопрокату на 25% за рахунок підвищення тарифів на залізничні перевезення, вартості рудної сировини й коксівного вугілля. Згідно з наказом Міністерства зв'язку від 17.01.2008 р., коефіцієнти до тарифів для вантажних класів з 01.02.2008 р. підвищаться на 12%, з квітня – на 17%, з липня та жовтня – на 3%. До того ж, раніше диференційовану вартість вантажних перевезень внутрішнього, експортного чи імпортного сполучення з 01.02.2008 р. приведено до єдиного значення. Загалом, підвищення тарифів відбудеться протягом 2008 року в середньому на 40%.

Конкурентні позиції ВАТ «Харцизький трубний завод» на ринку труб

ВАТ «ХТЗ» залишається одним з найбільших у СНД виробників прямошовних електрозварних труб великого діаметра для магістральних газо- та нафтопроводів. Кількість конкурентів зростає і зараз ними виступають російські виробники, такі як ВАТ «Виксунський металургійний завод» (група «ОМК»), Іжорський трубний завод (група «Северсталь»), Волзький трубний завод (входить до групи «ТМК»), Челябінський трубний завод (група «ЧТПЗ»).

Іжорський трубний завод створений у 2006 році. Він був сертифікований за стандартами ВАТ «Газпром». Вперше у 2007 році в Росії було здійснено виробництво ТВД довжиною 18 м. Модернізація стану-5000 завершилася у 2008 році й рівень виробництва металопрокату досягне 750 тис. т у рік. На проектну потужність (850 тис. т) стан вийде у 2010 році. У 2008 році отримав замовлення на поставки ТВД для магістрального газопроводу «Бованенкове-Ухта». У 2007 році виробництво заводу досягло близько 370 тис. т ТВД. Іжорський трубний завод складає конкуренцію ВАТ «ХТЗ» по прямошовній трубі діаметром 1 420 мм.

В цьому сегменті працює й ВАТ «Виксунський металургійний завод», який приступив до виробництва труб з АКП у 2007 році. Тоді ж він переміг у тендері на поставку ТВД для проекту «Nord Stream» (більше 280 тис. т у 2009 році). Завод планує інвестувати у будівництво стану-5000 у 2008 році, здача в експлуатацію якого передбачається у 2010 році. Це дозволить збільшити річне виробництво труб до 2 млн. т. У 2006 році воно дорівнювало 850 тис. т.

ВАТ «Волзький трубний завод» спеціалізується на виготовленні труб спіралешовного зварювання з тонкими стілками, що не задовольняє ВАТ «Газпром». Обмеженням для подальшого розширення виробництва є залежність від поставок українського штрипсу для виробництва ТВД.

Челябінський трубопрокатний завод продає продукцію, переважно, для потреб газопроводу «Східний Сибір-Тихий океан». Планується будівництво цеху з виготовлення одношовних ТВД (включаючи 1420 мм)

При будівництві трубопроводів ВАТ «Газпром» чи АТ «Транснафта» перевага надається російським виробникам. Протекціоністська політика стосовно імпортних труб призвела до встановлення спеціального захисного мита на продукцію

ВАТ «ХТЗ» у розмірі 8% та антидемпінгового – 8,9% (для труб 820 мм). Отже, загальний розмір мита для труб діаметром 820 мм – 16,9%, а понад 820 мм – 8%.

Протягом 2005-2006 рр. трубна галузь України демонструвала стабільний приріст на рівні 13-15% у зв'язку з розгортанням нових проектів у нафто- та газотранспортній галузі. Проте, у 2007 році обсяги виробництва становили 2,79 млн. т, проти 2,76 млн. т у 2006 році. Слабке зростання зумовлене суттєвим скороченням обсягів виготовлення трубної продукції у IV кварталі 2007 року внаслідок обмеження експорту труб великого діаметру в Росію (здебільшого, вплинуло на ВАТ «Харцизький трубний завод»). Найбільшими підприємствами за обсягами виробництва труб є ВАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» та ВАТ «Харцизький трубний завод». Станом на кінець 2007 року були встановлені та діяли обмежувальні заходи щодо експорту в ЄС та Росію. За 2007 рік питома вага експорту становила 72% вироблених в Україні труб, тобто 2,0 млн. т, що на 1% нижче показника 2006 року (2,02 млн. т). У грошовому вимірі обсяг експорту збільшився на 19% – до 2 245,0 млн. дол. США за 2007 рік. З них 44% припадало на Росію – 0,9 млн. т, зокрема 0,15 млн. т було експортовано в IV кварталі 2007 року. Питома вага імпорту (Росія, Італія) у структурі українського трубного ринку за підсумками 2007 року залишилась незначною (8%). Найпривабливішим ринком збуту українських виробників сталевих труб у 2007 році залишатиметься Росія із зростаючою конкуренцією, а також Близький Схід й Середня Азія, на які припадатиме близько 70% світового споживання.

Російські виробники: ВАТ «Виксунський металургійний завод» (група «ОМК»), Іжорський трубний завод (група «Северсталь»), Волзький трубний завод (входить до групи «ТМК»), Челябінський трубний завод (група «ЧТПЗ»), – є основними конкурентами ВАТ «Харцизький трубний завод». Конкуренти постійно розширюють виробництво, чому сприяє протекціоністська політика Росії стосовно імпортих труб. Така політика призвела до встановлення спеціального захисного мита на продукцію ВАТ «ХТЗ» у розмірі 8% та антидемпінгового – 8,9% (для труб 820 мм).

3. Основні показники виробничої діяльності ВАТ «Харцизький трубний завод» за 2007 рік

За підсумками 2007 року загальний обсяг виробництва скоротився на 15%, становивши 509,0 тис. т, порівняно з 2006 роком (Таблиця 3.1). Найбільше вплив спричинило падіння виробництва у III й IV кварталах 2007 року. Зокрема в останньому кварталі 2007 року ВАТ «ХТЗ» виготовило 72,8 тис. т труб, що на 61% менше, ніж за відповідний період 2006 року та на 24% менше, ніж у III кварталі 2007 року (у III кварталі 2007 року було вироблено продукції на 39% менше, ніж за аналогічний період 2006 року). За жовтень-грудень 2007 року кількість вироблених труб з антикорозійним покриттям (АКП) була нижче на 65%, ніж у відповідному періоді 2006 року й на 32%, порівняно з липнем-вереснем 2007 року. Така ситуація пояснюється завершенням великих проектів в Росії та інших країнах СНД, тоді як нові проекти ще не розпочалися. Зокрема, відбулося скорочення поставок до Росії через перенесення термінів реалізації другої черги проекту «Східний Сибір-Тихий океан», куди було спрямовано близько половини поставок заводу.

Таблиця 3.1. Динаміка обсягів виробництва та реалізації продукції ВАТ «ХТЗ» у 2006-2007 рр.

Показник	IV кв. 2006		2006		II кв. 2007		III кв. 2007		IV кв. 2007		2007		Приріст IV/III кв. 2007	2007/2006
	Виробництво, тис. т	Вир-во	Реалізація, %	Вир-во	Реалізація	Вир-во	Реалізація	Вир-во	Реалізація	Вир-во	Реалізація			
Труби без АКП	16,9	80,4	101	14,4	89	25,0	109	14,4	74	50,0	94	-42%	-38%	
Труби з АКП	168,8	516,0	99	143,9	97	130,0	106	58,4	83	458,9	98	-55%	-11%	
Всього	185,7	596,4	99	158,3	96	155,0	106	72,8	81	509,0	98	-53%	-15%	

У структурі виробництва переважали труби з АКП (90% випуску в натуральному вимірі), які є більш рентабельною продукцією. Загалом, у жовтні-грудні 2007 року підприємство недовиконало виробничий план на 75%, що призвело до виконання річного плану тільки на 74%.

Середні ціни на труби у 2007 році зросли (Рисунок 3.1). Таким чином, середньорічна ціна на продукцію з АКП підвищилася на 20% за 2007 рік – до 6,2 тис. грн./т, проти 5,2 тис. грн./т у минулому році. Також ціна труби без АКП збільшилася на 19%, до 5,4 тис. грн./т у 2007 році, проти 4,5 тис. грн./т у 2006 році.

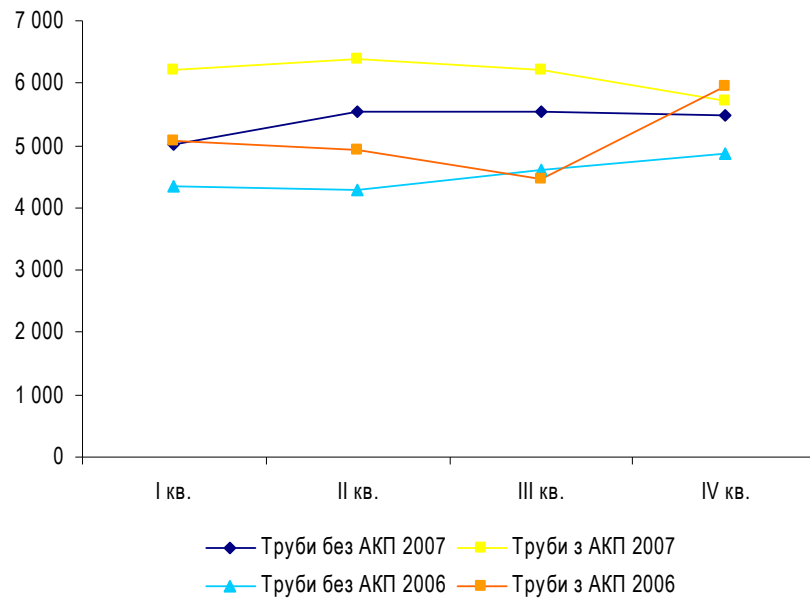


Рисунок 3.1. Динаміка цін на продукцію ВАТ «ХТЗ» у 2006-2007 рр., грн./т

Основним постачальником сировини у 2007 році залишається ТОВ «Метінвест-Холдинг» – 77% від обсягів у грошовому вимірі у IV кварталі 2007 року, проти 84% у попередньому періоді того ж року). ТОВ «ЕТК Україна» поставила 15%, корпорація «Індустріальний Союз Донбасу» – 6%. Головним чином, ТОВ «Метінвест-Холдинг» забезпечується заводом «Азовсталь», однак він не зміг поставити широкий штрипс (виробляє стан-5000, у заводу є стан-3600) для виготовлення одношовних труб діаметром 1 220-1 420 мм. У 2007 році постачальником такого штрипсу був завод «Северсталь». Зараз ВАТ «ХТЗ» розглядає можливість поставок такої сировини з Кореї, Німеччини чи Японії.

Загалом, виручка від реалізації трубної продукції ВАТ «ХТЗ» за результатами 2007 року зросла на 2% (3 061,4 млн. грн.) тільки за рахунок приросту продажів у січні-березні, коли вони зросли у 2,1 рази завдяки суттєвому збільшенню продажів.

Основними споживачами труб виробництва ВАТ «ХТЗ» є підприємства з країн близького зарубіжжя. Протягом звітнього року поставки продукції ВАТ «ХТЗ» до Росії скорочувалися (хоча за підсумками року її питома вага досягла 49%), і завод переорієнтувався на український ринок (припадало 20% у 2007 році). Нестабільною була тенденція збуту у Казахстан (13% у 2007 році) через збільшення конкуренції.

У IV кварталі 2007 року на внутрішній ринок було реалізовано 71% загальних поставок (Рисунок 3.2). Найбільшим споживачем було ВАТ «Павлоградвугілля» (Україна; 44% загальних продажів).

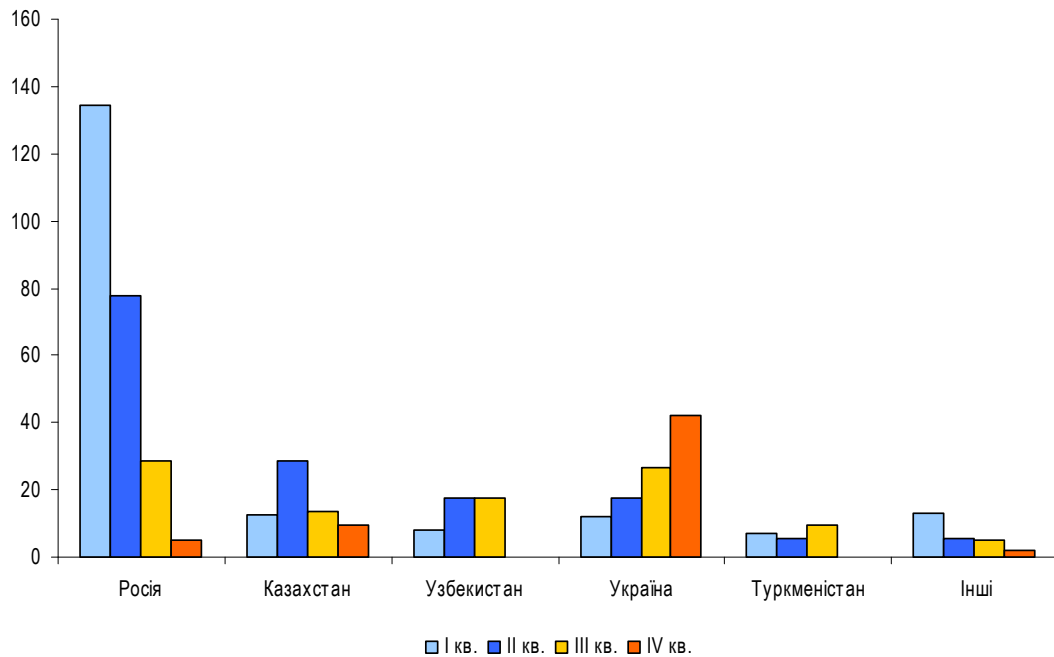


Рисунок 3.2. Географічна динаміка реалізації ВАТ «ХТЗ» у 2007 році, млн. т

Крім завершення великих проектів, зменшення збуту українських труб у Росії пояснюється її протекціоністською політикою, внаслідок чого перевага надається російським виробникам. Так, в останньому кварталі звітної року ВАТ «ХТЗ» втратив контракт на поставки продукції для газопроводу тоннажем 275,8 тис. т через підвищення конкуренції.

ВАТ «ХТЗ» покращив динаміку виробництва у лютому 2008 року. Завод зараз працює, здебільшого, на спотовому ринку. У січні-лютому 2008 року було реалізовано 26,8 тис. т, зокрема, продажі у лютому зросли у 3 рази 20,4 тис. т, порівняно з попереднім місяцем. Зростання було викликане, переважно, попитом на труби з АКП (поставки у США, Іран й країни Середньої Азії). У січні-лютому 2007 року реалізація продукції становила 119,0 тис. т. У березні 2008 року завод розпочав виробництво труб з АКП для казахстанського нафтопроводу «Кенкіяк-Кумколь». У березні будуть продані 7,0 тис. т. Всього в межах проекту планується здійснити поставки близько 40 тис. т ТВД.

У I кварталі 2008 року заводом було отримано спотові замовлення загальним тоннажністю 83,5 тис. т. Більше третини поставок буде здійснено в Росію, близько по 10% припадає на Казахстан, Україну й Туркменістан.

ВАТ «ХТЗ» планує збільшення продажів у другій половині 2008 року, коли відбудеться запуск проекту «Середня Азія-Китай» (Туркменістан-Узбекистан-Казахстан-Китай). Продукція підприємства була перевірена на відповідність вимогам проекту. Плануються поставки обсягом 200 тис. т продукції (всього проект потребує 500 тис. т, решту поставить російське ВАТ «Виксунський металургійний завод» (група «ОМК»)).

На підприємстві проводиться комплексна програма модернізації виробничих потужностей у межах стратегії розвитку групи «Метінвест», в яку входить ВАТ «ХТЗ». У IV кварталі 2007 року завод інвестував 20,2 млн. грн. (за планом 18,8 млн. грн.). Всього річні інвестиції становили 86,0 млн. грн., що менше запланованого показника 138,1 млн. грн.

Найбільшим інвестиційним проектом у 2007 році є введення в експлуатацію нової лінії з виробництва одношовних газонафтопровідних дванадцятиметрових труб діаметром 508-1 422 мм (20-56 дюймів) з товщиною стінки до 40 мм (ТЕЗЦ-2). У звітному році вперше в СНД заводом було виготовлено електрозварювальні труби зі сталі класу міцності К60 з двома прямими швами зі стінкою 29 мм. У IV кварталі 2007 року завод здав в експлуатацію лінію з переробки відходів поліетилену (виникають при нанесенні АКП на труби) й одержувати при цьому додатковий прибуток.

Більшість проектів з будівництва трубопроводів у Перській затоці потребують стійкі до сірководневого розтріскування труби. Тому група «Метінвест», членом якої є ВАТ «ХТЗ», має намір у 2009 році модернізувати завод «Азовсталь» (головний постачальник штрипсу ВАТ «ХТЗ») й організувати лабораторію для оцінки стійкості до кислотного середовища.

Загалом, ВАТ «ХТЗ» має 3 виробничі лінії: для двошовних труб діаметром 1 220-1 420 мм, одношовних 530-1 020 мм та одношовних 406-1 420 мм. Сумарна потужність у 2008 році становить 942 тис. т, проти 815 тис. т у попередньому році.

У 2008 році завод продовжує впровадження 3-ї лінії з виробництва труб. Всього у 2008-2010 рр. завод планує здійснити інвестиції у сумі 46,7 млн. дол. США.

Внаслідок протекціоністської політики Росії й завершення великих проектів в Росії та інших країнах СНД, тоді як нові проекти ще не розпочалися, у 2007 році загальний обсяг виробництва ВАТ «ХТЗ» скоротився на 15%, становивши 509,0 тис. т, порівняно з 2006 роком. Зокрема, відбулося скорочення поставок до Росії через перенесення термінів реалізації другої черги проекту «Східний Сибір-Тихий океан», куди було спрямовано близько половини поставок заводу. У IV кварталі 2007 року на внутрішній ринок було реалізовано 71% загальних поставок. Працюючи, здебільшого, на спотовому ринку, ВАТ «ХТЗ» покращив динаміку виробництва у лютому 2008 року. Так, продажі зросли у 3 рази (до 20,4 тис. т), порівняно з попереднім місяцем, однак були на 68% нижче аналогічного показника 2007 року (63,1 тис. т). ВАТ «ХТЗ» планує збільшення продажів у другій половині 2008 року, коли відбудеться запуск проекту «Середня Азія-Китай». Плануються поставки загальним обсягом 200 тис. т продукції.

На підприємстві проводиться комплексна програма модернізації виробничих потужностей: у 2007 році було введено в експлуатацію в нову лінію з виробництва одношовних газонафтопровідних труб. Сумарна потужність у 2008 році збільшилася на 16% і становить 942 тис. т.

4. Фінансовий аналіз

Аналіз структури балансу

Протягом IV кварталу 2007 року активи ВАТ «ХТЗ» скоротилися на 2%, що було викликане скороченням продажів. Однак порівнюючи з початком року, вони збільшилися на 11% – до 1 584,2 млн. грн. завдяки зростанню торгової дебіторської заборгованості (становить 25% загальних активів) (Рисунок 4.1).

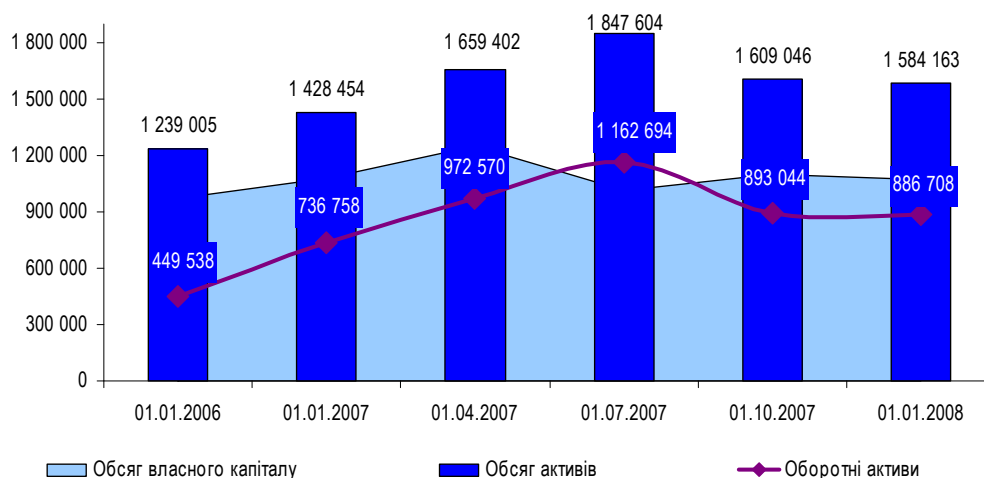


Рисунок 4.1. Динаміка основних складових структури балансу ВАТ «ХТЗ» протягом 2006-2007 рр., тис. грн.

До складу торгової дебіторської заборгованості, здебільшого, входить внутрішньогрупова заборгованість ТОВ «Метінвест Холдинг», яке забезпечує поставки сировини та продаж виробленої продукції. Відповідно, 65% торгової кредиторської заборгованості припадає на ТОВ «Метінвест Холдинг». Таким чином, збутова криза, в якій підприємство опинилося з IV кварталу 2007 року, незначно відобразилася на балансі ВАТ «ХТЗ».

Вартість основних засобів збільшилася на 23% (до 651,5 млн. грн.) станом на 01.01.2008 р., порівняно з початком року.

У структурі пасивів станом на кінець IV кв. 2007 року, як і раніше, переважає власний капітал, питома вага якого становила 67% пасивів. Хоча його величина скоротилася на 1% – до 1 072,0 млн. грн., порівняно з початком року через суттєві виплати дивідендів (373,5 млн. грн. дивідендів за 2006 рік). Додатковий капітал (переоцінка, негрошова складова джерел фінансування) становить 22% пасивів. У березі 2008 року ВАТ «ХТЗ» прийняло рішення про збільшення статутного фонду на 2,5 млн. грн. шляхом закритої додаткової емісії акцій у травні. Таким чином, статутний фонд досягне 129,9 млн. грн., тобто 8% пасивів станом на 01.01.2008 р.

Зобов'язання представлені, здебільшого, торговою кредиторською заборгованістю (23% пасивів).

Аналіз фінансових результатів діяльності та показників рентабельності

За IV квартал 2007 року чистий дохід від реалізації ВАТ «ХТЗ» зменшився на 69% проти показника аналогічного періоду 2006 року і становив 336,7 млн. грн. До того ж, підприємству довелося реалізувати продукцію майже за собівартістю через втрату російського ринку збуту. Це спричинило збитки за результатами IV кварталу 2007 року у розмірі (-)40,6 млн. грн.

Тим часом, за підсумками 2007 року в цілому чистий дохід скоротився на 2%, до 3 095,4 млн. грн. порівняно з попереднім роком. ВАТ «ХТЗ» отримав прибуток на суму 323,2 млн. грн., що на 18% менше за показник 2006 року, внаслідок подорожчання сировинної бази для виробництва труб.

У IV кварталі 2007 року величина ЕВІТДА дорівнювала 5,3 млн. грн., проти 228,9 млн. грн. за аналогічний період 2006 року. Таким чином, річний показник ЕВІТДА на 26% був нижчий за відповідний показник минулого року і дорівнював 574,2 млн. грн.

Рентабельність продукції скоротилась із 28% у 2006 році до 23% у звітному році (Таблиця 4.1), що було спричинено зростанням цін на основні види сировини та зниженням цін в останньому кварталі.

Таблиця 4.1. Показники рентабельності ВАТ «ХТЗ» у 2006-2007рр.

Показник	2006	2007
Рентабельність діяльності	15,94	12,87
Рентабельність продукції	27,84	23,27
Рентабельність продажів	12,47	10,44
Рентабельність власного капіталу	38,36	30,06
Рентабельність активів	29,48	21,46
Рентабельність за ЕВІТДА	21,68	18,55

Рентабельність продажів у 2007 році перебувала на досить високому рівні – 10%, однак знизившись з 13% у 2006 році.

Аналіз грошових потоків

У 2007 році грошові потоки від операційної діяльності ВАТ «ХТЗ» дещо скоротилися і склали 382,3 млн. грн., що пояснюється спадом продажів й подорожчанням сировини та вартості транспортування (Таблиця 4.2).

Таблиця 4.2. Грошові потоки ВАТ «ХТЗ» у 2005-2007рр.

Показники	2005	2006	2007
			<i>Операційна діяльність</i>
Грошові потоки від операційної діяльності до змін в оборотних активах	192 978,3	494 268,5	414 560,0
Зменшення/збільшення оборотних активів	-194 731,6	-269 500,8	-202 239,8
Зменшення/збільшення витрат майбутніх періодів	-2 741,6	3 209,7	-1,3
Збільшення/зменшення доходів майбутніх періодів	4 987,4	-4 982,3	-4,1
Збільшення/зменшення поточних зобов'язань	-81 205,7	165 676,1	169 950,5
Грошові потоки від операційної діяльності	-80 713,2	388 671,2	382 265,3
			<i>Інвестиційна діяльність</i>
Реалізація необоротних активів	1 029,9	273,4	132,7
Реалізація фінансових інвестицій	150,0	26 769,8	0,0
Придбання необоротних активів	-33 403,4	-129 188,7	-87 175,5
Придбання фінансових інвестицій	-26 739,8	-30,0	0,0
Інші надходження/платежі	-24 286,5	0,0	0,0
Грошові потоки від інвестиційної діяльності	-83 249,8	-102 175,5	-87 042,8
			<i>Фінансова діяльність</i>
Надходження власного капіталу	100 000,0	0,0	0,0
Надходження кредитних ресурсів	608 080,6	395 985,6	0,0
Погашення тіла кредитних ресурсів	-499 496,4	-551 948,8	0,0
Інші надходження/платежі	7 900,0	19 400,8	-25 491,9
Сплачені дивіденди	0,0	-139 222,4	-333 760,7
Грошові потоки від фінансової діяльності	216 484,2	-275 784,8	-359 252,6
Чисті грошові потоки	52 521,2	10 710,9	-64 030,1
Вільні грошові потоки	-163 963,0	147 273,3	-38 538,2

Інвестиційна діяльність повністю забезпечена грошовими потоками від операційної діяльності, однак показник вільних грошових потоків ((-)38,5 млн. грн.) свідчить про суттєве боргове навантаження з виплати дивідендів у 2007 році. Вони були виплачені за 2006 рік.

У 2008 році ВАТ «ХТЗ» планує отримати грошові потоки (чистий прибуток й амортизація) у розмірі 830,3 млн. грн., що вдвічі перевищує відповідний показник 2007 року за рахунок підвищення цін реалізації при менших темпах зростання цін на сировину. Показники 2009 року – 575,1 млн. грн. та 2010 року – 602,2 млн. грн. пояснюються випереджуваними темпами зростання цін на товстолистовий прокат порівняно з темпами збільшення цін на прокцію. Також це пов'язано зі змінами у структурі сортаменту реалізованої продукції – збільшення питомої ваги труб з АКП.

4.1. Аналіз основних фінансових показників

Протягом 2007 року показники ліквідності зменшилися через зростання торгової кредиторської заборгованості, переважно, перед ТОВ «Метінвест Холдинг», хоча їх

значення перебували на достатньому рівні. Це відобразилось на чистому оборотному капіталі, який скоротився до 455,9 млн. грн. (Таблиця 4.3).

Таблиця 4.3. Показники ліквідності та фінансової стійкості ВАТ «ХТЗ» у 2006-2007 рр.

Показник	01.01.2007	01.04.2007	01.07.2007	01.10.2007	01.01.2008
Коефіцієнт загальної ліквідності, разів	3,33	3,23	1,57	2,19	2,06
Коефіцієнт швидкої ліквідності, разів	2,20	2,41	1,27	1,65	1,32
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	515 684,3	671 415,9	422 365,7	485 273,3	455 905,2
Коефіцієнт фінансової незалежності, разів	0,76	0,75	0,55	0,69	0,68
Чистий робочий капітал, тис. грн.	387 010,8	562 288,2	326 661,4	387 723,2	374 536,5
Відношення власного капіталу до сумарних зобов'язань, разів	3,08	3,04	1,21	2,18	2,09

Внаслідок значних виплат дивідендів, коефіцієнт фінансової незалежності ВАТ «ХТЗ» за підсумками 2007 року знизився до 0,68, проти 0,76 у 2006 році, хоча підприємство залишається фінансово стабільним. Чистий робочий капітал свідчить, що необоротні активи підприємства повністю фінансуються за рахунок власного капіталу.

У зв'язку із скороченням продажів через втрату російського ринку збуту та затоварюванням складів у 2007 році, показники ділової активності ВАТ «ХТЗ» дещо погіршилися, але залишилися на нормальному рівні (Таблиця 4.4).

Таблиця 4.4. Показники оборотності ВАТ «ХТЗ», дні

Показник	IV кв. 2006	2006	IV кв. 2007	2007
Термін оборотності активів	117	154	427	178
Термін оборотності дебіторської заборгованості	31	34	162	58
Термін оборотності кредиторської заборгованості	13	16	112	38
Термін оборотності запасів	21	27	72	33
Тривалість фінансового циклу	39	45	122	45

В результаті, показник тривалості фінансового циклу компанії (фінансовий розрив) не змінився – 45 днів.

На кінець 2007 року активи ВАТ «ХТЗ» скоротилися на 2%, що було викликане скороченням продажів у IV кварталі 2007 року. Однак у порівнянні з початком року вони збільшилися на 11% – до 1 584,2 млн. грн. завдяки зростанню торгової дебіторської заборгованості (становить 25% загальних активів, здебільшого, від ТОВ «Метінвест Холдинг», яке забезпечує поставками сировини та продаж виробленої продукції). У структурі пасивів станом на кінець IV кварталу 2007 року, як і раніше, переважає власний капітал і підприємство залишається фінансово стабільним, хоча внаслідок значних виплат дивідендів, коефіцієнт фінансової незалежності заводу знизився до 0,68 (0,76 у 2006 році). Протягом 2007 року показники ліквідності зменшилися, хоча їх значення перебували на достатньому рівні.

За IV квартал 2007 року чистий дохід від реалізації ВАТ «ХТЗ» впав на 69%, проти показника аналогічного періоду 2006 року (до 336,7 млн. грн.) через втрату російського ринку збуту, і підприємству довелося реалізувати продукцію майже за собівартістю. Це спричинило збитки за результатами IV кварталу 2007 року у розмірі (-)40,6 млн. грн. Тим часом, за підсумками 2007 року чистий дохід скоротився на 2% (до 3 095,4 млн. грн.), а прибуток на 18% (до 323,2 млн. грн.), внаслідок подорожчання сировинної бази для виробництва труб. Річний показник ЕВІТДА на 26% був нижчий за відповідний показник минулого року і дорівнював 574,2 млн. грн. Тому рентабельність продукції скоротилась з 28% у 2006 році до 23% у звітному році.

У 2007 році грошові потоки від операційної діяльності ВАТ «ХТЗ» дещо скоротилися і склали 382,3 млн. грн. Показник вільних грошових потоків ((-)38,5 млн. грн.) свідчить про суттєве боргове навантаження з виплати дивідендів у 2007 році.

5. Аналіз боргових зобов'язань

За даними ВАТ «ХТЗ», у IV кварталі 2007 року були відкриті дві банківські кредитні лінії (Таблиця 5.1).

Таблиця 5.1. Банківські кредити ВАТ «ХТЗ» станом на 01.01.2008 р.

Банк	Вид кредиту	Дата видачі	Дата погашення	Ліміт	Застава	Відсоткова ставка
Філія АБ «Промінвестбанк» у м. Харцизьк Донецької обл.	кредитна лінія	22.10.2007	29.09.2008	10,0 млн. грн.	майнові права	16%
ЗАТ «ОТП Банк»	кредитна лінія	19.09.2007	20.07.2008	50,5 млн. грн.	-	-
АБ «ІНГ Банк Україна»	кредитна лінія	25.06.2007	25.06.2008	10,0 млн. дол. США	-	2,2%
Всього	-	-	-	111,0 млн. грн.	-	-

Станом на 01.01.2008 р. завод мав можливість використовувати банківські позики з лімітом у 111,0 млн. грн. Він не мав поточної заборгованості на кінець 2007 року. У 2007 році підприємство не здійснювало погашення основної суми заборгованості, тоді як у попередньому році виплати дорівнювали 551,9 млн. грн. У 2006 році показник покриття всіх виплат за кредитними ресурсами за рахунок ЕВІТДА становив 1,2.

Завод має довгострокові зобов'язання з медичного страхування перед АТЗТ «УАСК АСКА» у розмірі 7,9 млн. грн.; договір діє до кінця березня 2008 року.

ВАТ «ХТЗ» не виступає поручителем за зобов'язаннями інших осіб.

Станом на 01.01.2008 р. загальний борг за кредитними зобов'язаннями ВАТ «ХТЗ» становив 7,9 млн. грн. у формі страхових внесків до АТЗТ «УАСК АСКА». Завод мав можливість використовувати банківські позики з лімітом у 111,0 млн. грн. ВАТ «ХТЗ» не виступає поручителем за зобов'язаннями інших осіб.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг ВАТ «Харцизький трубний завод» підтверджено на рівні uaAA-, прогноз змінено на «негативний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

**Начальник відділу рейтингування
підприємств промисловості та сфери послуг**

Д. О. Мельник

**Провідний фінансовий аналітик відділу
рейтингування підприємств промисловості та
сфери послуг**

І.О. Горна

Додатки

Балансові дані ВАТ «Харцизький трубний завод»

Показники	01.01.2006		01.01.2007		01.04.2007		01.07.2007		01.10.2007		01.01.2008	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Необоротні активи	786 247,3	43,5	691 685,9	48,4	686 132,1	41,3	684 244,9	37,0	715 312,4	44,5	697 443,9	44,0
Нематеріальні активи	5 716,9	0,7	5 468,0	0,4	4 697,9	0,3	3 931,4	0,2	3 123,0	0,2	3 401,0	0,2
Незавершене будівництво	34 038,1	4,2	156 320,7	10,9	171 702,7	10,3	76 823,8	4,2	87 597,1	5,4	42 389,1	2,7
Основні засоби	702 085,8	33,0	529 755,7	37,1	509 590,0	30,7	603 348,2	32,7	624 450,8	38,8	651 512,3	41,1
Довгострокові фінансові інвестиції	26 881,3	3,4	141,5	0,0	141,5	0,0	141,5	0,0	141,5	0,0	141,5	0,0
Відстрочені податкові активи	17 525,2	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Оборотні активи	449 538,0	56,1	736 758,3	51,6	972 570,2	58,6	1 162 693,6	62,9	893 043,8	55,5	886 708,0	56,0
Запаси:	213 955,2	26,7	249 924,8	17,5	246 359,4	14,8	225 956,1	12,2	219 931,5	13,7	316 998,8	20,0
виробничі запаси	176 512,4	22,0	167 045,8	11,7	190 114,7	11,5	144 523,5	7,8	165 608,1	10,3	161 513,4	10,2
незавершене виробництво	18 010,7	2,2	30 225,0	2,1	27 919,8	1,7	34 723,9	1,9	29 228,8	1,8	43 259,5	2,7
готова продукція	17 367,4	2,2	36 302,8	2,5	26 072,9	1,6	46 173,4	2,5	24 293,1	1,5	72 773,0	4,6
товари	2 064,7	0,3	16 351,2	1,1	2 252,0	0,1	535,3	0,0	801,5	0,0	39 452,9	2,5
Дебіторська заборгованість:	174 079,9	21,7	414 094,9	29,0	705 601,5	42,5	848 304,3	45,9	652 967,8	40,6	562 732,6	35,5
За товари:	52 241,1	6,5	190 522,1	13,3	412 222,3	24,8	592 352,5	32,1	443 362,2	27,6	404 534,6	25,5
За розрахунками:	120 646,5	15,0	221 769,4	15,5	291 168,3	17,5	251 943,9	13,6	207 563,4	12,9	157 199,4	9,9
з бюджетом	108 586,7	13,5	206 525,8	14,5	276 957,6	16,7	242 155,6	13,1	200 844,6	12,5	152 225,3	9,6
за виданими авансами	12 059,8	1,5	15 243,6	1,1	14 210,7	0,9	9 788,3	0,5	6 718,8	0,4	4 974,1	0,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 192,3	0,1	1 803,4	0,1	2 210,9	0,1	4 007,9	0,2	2 042,2	0,1	998,6	0,1
Грошові кошти та їх еквіваленти:	57 239,6	7,1	67 950,5	4,8	14 949,5	0,9	79 468,0	4,3	14 868,7	0,9	3 920,4	0,2
в національній валюті	471,3	0,1	17 560,2	1,2	3 394,0	0,2	6 411,6	0,3	8 453,5	0,5	2 341,9	0,1
в іноземній валюті	56 768,3	7,1	50 390,3	3,5	11 555,5	0,7	73 056,4	4,0	6 415,2	0,4	1 578,5	0,1
Інші оборотні активи	4 263,3	0,5	4 788,1	0,3	5 659,8	0,3	8 965,2	0,5	5 275,8	0,3	3 056,2	0,2
Витрати майбутніх періодів	3 219,9	0,4	10,2	0,0	699,7	0,0	665,7	0,0	690,1	0,0	11,5	0,0
Всього активи	1 239 005,2	100,0	1 428 454,4	100,0	1 659 402,0	100,0	1 847 604,2	100,0	1 609 046,3	100,0	1 584 163,4	100,0

Показники	01.01.2006		01.01.2007		01.04.2007		01.07.2007		01.10.2007		01.01.2008	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Власний капітал	971 574,6	70,5	1 078 696,7	75,5	1 248 420,3	75,2	1 010 906,3	54,7	1 103 035,6	68,6	1 071 980,4	67,7
Статутний капітал	127 440,0	15,9	127 440,0	8,9	127 440,0	7,7	127 440,0	6,9	127 440,0	7,9	127 440,0	8,0
Інший додатковий капітал	457 753,3	0,0	313 686,2	22,0	317 504,8	19,1	318 785,7	17,3	350 745,1	21,8	360 326,8	22,7
Резервний капітал	1 035,8	0,1	7 954,2	0,6	7 954,2	0,5	27 614,1	1,5	27 614,1	1,7	27 614,1	1,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	385 345,5	54,5	629 616,3	44,1	795 521,3	47,9	537 066,5	29,1	597 236,4	37,1	556 599,5	35,1
Забезпечення наступних витрат і платежів	51 944,4	2,6	45 926,4	3,2	42 724,2	2,6	45 916,4	2,5	45 916,4	2,9	49 474,0	3,1
Забезпечення виплат персоналу	51 944,4	2,6	45 926,4	3,2	42 724,2	2,6	45 916,4	2,5	45 916,4	2,9	49 474,0	3,1
Довгострокові зобов'язання	17 471,6	2,2	82 752,2	5,8	67 099,4	4,0	50 451,0	2,7	52 322,2	3,3	31 905,2	2,0
Довгострокові кредити банків	9 571,6	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Відстрочені податкові зобов'язання	0,0	0,0	49 360,3	3,5	56 707,5	3,4	42 551,0	2,3	44 422,2	2,8	24 005,2	1,5
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	7 900,0	1,0	7 900,0	0,6	7 900,0	0,5	7 900,0	0,4	7 900,0	0,5	7 900,0	0,5
Інші довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	25 491,9	1,8	2 491,9	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Поточні зобов'язання	193 027,2	24,1	221 074,0	15,5	301 154,3	18,1	740 327,9	40,1	407 770,5	25,3	430 802,8	27,2
Короткострокові кредити банків	140 380,3	17,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Векселі видані	4 593,5	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кредиторська заборгованість	48 053,4	6,0	221 074,0	15,5	301 154,3	18,1	740 327,9	40,1	407 770,5	25,3	430 802,8	27,2
Кредиторська заборгованість за товари	7 224,3	0,9	141 636,8	9,9	245 309,5	14,8	572 810,4	31,0	325 151,6	20,2	371 252,5	23,4
Поточні зобов'язання за розрахунками:	39 394,3	4,9	78 449,9	5,5	54 975,2	3,3	166 594,8	9,0	81 682,0	5,1	58 572,6	3,7
з одержаних авансів	27 334,4	3,4	62 712,7	4,4	16 012,3	1,0	10 249,3	0,6	31 464,7	2,0	6 985,6	0,4
з бюджетом	6 507,5	0,8	4 994,6	0,3	29 745,5	1,8	7 698,4	0,4	1 116,5	0,1	2 699,3	0,2
зі страхування	2 235,4	0,3	2 937,6	0,2	2 934,8	0,2	2 425,9	0,1	2 514,5	0,2	2 497,7	0,2
з оплати праці	3 317,0	0,4	5 054,0	0,4	4 828,2	0,3	3 690,2	0,2	4 117,9	0,3	3 952,9	0,2
з учасниками	0,0	0,0	2 751,0	0,2	1 454,4	0,1	142 531,0	7,7	42 468,4	2,6	42 437,1	2,7
Інші поточні зобов'язання	1 434,8	0,2	987,3	0,1	869,6	0,1	922,7	0,0	936,9	0,1	977,7	0,1
Доходи майбутніх періодів	4 987,4	0,6	5,1	0,0	3,8	0,0	2,6	0,0	1,6	0,0	1,0	0,0
Всього пасиви	1 239 005,2	100,0	1 428 454,4	100,0	1 659 402,0	100,0	1 847 604,2	100,0	1 609 046,3	100,0	1 584 163,4	100,0

Джерело: статистична звітність ВАТ «Харцизький трубний завод»

Дані звіту про фінансові результати ВАТ «Харцизький трубний завод»

Показник	2005	9 міс. 2006	2006	9 міс. 2007	2007
Чистий дохід від реалізації продукції	1 526 590,5	2 065 312,9	3 152 869,2	2 758 660,3	3 095 363,3
Собівартість реалізованої продукції	1 161 728,5	1 572 071,6	2 466 300,7	2 174 847,2	2 511 059,6
Валовий прибуток	364 862,0	493 241,3	686 568,5	583 813,1	584 303,7
Інші операційні доходи	1 043 389,7	1 363 736,7	2 305 446,4	1 831 976,1	23 619,9
Адміністративні витрати	54 409,8	51 133,1	72 609,4	47 797,8	67 577,1
Витрати на збут	27 608,0	19 755,4	34 567,0	26 068,3	25 508,5
Інші операційні витрати	1 096 371,4	1 355 986,9	2 309 731,6	1 852 452,9	67 822,3
Операційний прибуток	229 862,5	430 102,6	575 106,9	489 470,2	447 015,7
Інші фінансові доходи	677,5	3 169,7	7 214,6	1 543,0	1 703,7
Інші доходи	8 016,0	29 567,3	27 166,1	132,7	8 370,8
Фінансові витрати	6 859,2	6 695,8	15 511,9	3,7	3,7
Інші витрати	27 677,8	57 146,0	41 143,2	-691,2	4 514,9
Прибуток до оподаткування	204 019,0	398 997,8	552 832,5	491 833,4	452 571,6
Податок на прибуток	67 726,7	107 824,7	159 633,6	127 986,6	129 361,6
Чистий прибуток	136 292,3	291 173,1	393 198,9	363 846,8	323 210,0

Джерело: статистична звітність ВАТ «Харцизький трубний завод»